

Підсумковий звіт за результатами інформаційної поїздки до Федеративної Республіки Німеччини

Тема: Посилення планування та впровадження багатofункціонального сталого лісового господарства в Україні на основі німецького та європейського досвіду.

Тривалість: 06–15 вересня 2025 року.

Місця проведення: Берлін; земля Бранденбург (Еберсвальде та інші локації); інші майданчики за програмою.

Нижче наведено перелік учасників:

Верховна Рада України

- Олег Володимирович Бондаренко — Народний депутат України; Голова Комітету Верховної Ради України з питань екологічної політики та природокористування; голова делегації.
- Олександр Борисович Матусевич — Народний депутат України; член Комітету з питань екологічної політики та природокористування.
- Ігор Петрович Марчук — Народний депутат України; Голова підкомітету з питань взаємодії держави і бізнесу та інвестицій Комітету з питань економічного розвитку.
- Віктор Анатолійович Симоненко — помічник-консультант народного депутата України.
- Ольга Петрівна Воловенко — керівник секретаріату Комітету з питань екологічної політики та природокористування.
- Людмила Василівна Войтович — головний консультант секретаріату цього Комітету.
- Олена Віталіївна Усик — помічник-консультант народного депутата України.

Органи виконавчої влади України

- Анатолій Анатолійович Борсук — Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України; головний спеціаліст відділу формування політики у сфері поводження з радіоактивними відходами та охорони лісових ресурсів Управління екологічної безпеки.
- Вікторія Володимирівна Жовнір — Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України; начальник відділу екологічної безпеки.
- Володимир Анатолійович Бучко — Державне агентство лісових ресурсів України; перший заступник Голови з питань цифрового розвитку, цифрової трансформації та цифровізації.
- Ігор Леонідович Будзінський — Державне агентство лісових ресурсів України; начальник Управління лісового господарства та відтворення лісів.
- Мар'яна Валентинівна Островська — Державне агентство лісових ресурсів України; завідувач сектору міжнародних зв'язків, науки та зв'язків з громадськістю.

- Ігор Вікторович Кирилюк — Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру; заступник директора Департаменту ведення Державного земельного кадастру.

Державні, комунальні та наукові установи України

- Віктор Анатолійович Мельниченко — Українське державне проектне лісовпорядне виробниче об'єднання «Укрдержліспроєкт»; генеральний директор.
- Андрій Євгенович Шамрай — Українське державне лісовпорядне виробниче об'єднання, Центр національної інвентаризації лісів; начальник.
- Анатолій Михайлович Дейнека — Західне міжрегіональне управління лісового та мисливського господарства; начальник управління.
- Ярослав В'ячеславович Геник — Навчально-науковий інститут лісового і садово-паркового господарства; директор.
- Ігор Федорович Букша — Український ордена «Знак Пошани» науково-дослідний інститут лісового господарства і агролісомеліорації імені Г. М. Висоцького; завідувач відділу лісової інвентаризації, моніторингу, сертифікації та лісового господарства.
- Віктор Валентинович Миронюк — Національний університет біоресурсів і природокористування України; виконувач обов'язків завідувача кафедри лісової таксації та лісовпорядкування.
- Роман Дмитрович Васишин — Національний університет біоресурсів і природокористування України; директор Науково-дослідного інституту лісового та ландшафтного садівництва.
- Володимир Миколайович Савчин — Державне підприємство «Львівська державна лісовпорядна експедиція»; головний технолог.

Медіа

- Василь Володимирович Масюк — редакція газети «Деревообробник»; заступник директора редакції.

Супровід

- Тетяна Супрун — перекладач.
- Сергій Клименко — водій.
- Микола Колесник — водій.

Мета поїздки — перейняти практики Німеччини щодо державної політики у сфері лісів, наукового та інституційного моніторингу, профілактики пожеж і взаємодії з власниками лісів та громадами; узгодити подальші кроки співпраці. Ключові результати — домовленості про подальший обмін даними й методиками, підготовка пілотних проєктів (системи раннього виявлення пожеж; інтеграція дистанційного зондування Землі і наземної інвентаризації), а також рекомендації для адаптації законодавства та державних програм України.

Підсумкові меседжі:

- Посилення співпраці з федеральними інституціями Німеччини щодо національної інвентаризації лісів, моніторингу та впровадження наближеного до природи лісівництва.
- Актуальні для України аспекти політики Європейського Союзу: Регламент ЄС щодо недопущення знеліснення в ланцюгах постачання; Міжнародна кооперативна програма з оцінки та моніторингу впливу забруднення повітря на ліси (гармонізовані мережі моніторингу); практики інтегрованого моніторингу лісів і ґрунтів.
- Домовленості про обмін досвідом із державними лісами земель (на прикладі землі Бранденбург) та узгодження подальших технічних контактів.

Мета, завдання та очікувані результати поїздки

Загальна мета: підвищення інституційної та технічної спроможності України до планування та впровадження багатофункціонального сталого лісового господарства у відповідності до підходів Європейського Союзу.

Специфічні завдання:

1. Ознайомлення з роллю та інструментами Федерального міністерства продовольства, сільського господарства та регіональної ідентичності Німеччини і Федерального міністерства довкілля, охорони природи, ядерної безпеки та захисту клімату у формуванні політики лісів і довкілля.
2. Вивчення практик державних лісів федеральних земель (на прикладі землі Бранденбург): планування, охорона, пожежна безпека, взаємодія з громадськістю.
3. Обмін досвідом щодо національної інвентаризації лісів, інтеграції дистанційного зондування Землі, ґрунтового та атмосферного моніторингу, гармонізації з європейськими мережами моніторингу лісів.
4. Обговорення вимог Регламенту ЄС щодо недопущення знеліснення в ланцюгах постачання та підходів до його імплементації в Україні.
5. Налагодження робочих контактів і домовленостей про наступні кроки співпраці.

Понеділок, 08 вересня 2025 (Берлін)

Робочий день розпочався в урядовому кварталі Берліна з візиту до Федерального міністерства продовольства, сільського господарства та регіональної ідентичності Німеччини. Зустрічі відбулися з профільними підрозділами, що відповідають за європейську та міжнародну лісову політику, за координацію лісової політики всередині країни, а також за сталий розвиток у лісовому секторі та в ланцюгу створення вартості деревини. Окремо представлено роль підвідомчих установ — Федерального відомства з сільського господарства та продовольства (правозастосування, зокрема у сфері боротьби зі

зnelісненням у ланцюгах постачання) і Федерального науково-дослідного інституту лісів і лісокористування імені Йоганна Генріха фон Тюнена (наукова підтримка політики та інвентаризацій). Після полудня — візит до Федерального міністерства довкілля, охорони природи, ядерної безпеки та захисту клімату; завершення дня — зустрічі в будівлі Німецького Бундестагу з представниками профільних парламентських комітетів. Що заслухали / обговорили:

1. Архітектура європейської лісової політики, підготовка до майбутнього регламенту Європейського Союзу про моніторинг лісів та місце національних даних у загальноєвропейській системі інформації про ліси.
2. Застосування в Німеччині регламенту про недопущення зnelіснення в ланцюгах постачання (вимоги до геолокації, належна перевірка операторів, організація контролю).
3. Підходи до підтримки «кліматично адаптованого лісівництва»: критерії державної допомоги, уникнення суцільних рубок, збереження мертвої деревини, природне поновлення, різноманіття порід.

Висновки:

1. Україні доцільно підготувати пакет адаптації до майбутнього регламенту Європейського Союзу про моніторинг лісів (терміни, формати даних, інтеграція з національною інвентаризацією та державними геоінформаційними системами).
2. Потрібен практичний довідник для експортерів щодо виконання регламенту про недопущення зnelіснення (процедури, шаблони декларування, перевірка геолокацій).
3. Варто розробити програму підтримки «кліматично адаптованого лісівництва» з чіткими природоохоронними критеріями.

Пропозиції для України (за результатами дня):

1. Підготувати дорожню карту впровадження майбутнього регламенту ЄС про моніторинг лісів.
2. Створити довідник для експортерів: шаблони декларацій, інструкції з перевірки геолокацій, приклади документів.
3. Розробити державну програму підтримки «кліматично адаптованого лісівництва» з вимірюваними критеріями.

Вівторок, 09 вересня 2025 (Берлін)

Де були:

- Асоціація власників лісів Німеччини (приватні та комунальні власники).
- Німецька рада з лісового господарства (національна платформа координації сектору).
- Німецька асоціація міст і громад (комунальні ліси і місцева політика).
- Асоціація торгівлі деревиною.

Що заслухали / обговорили:

1. Досвід самоорганізації власників;
2. інструменти компенсації екосистемних послуг;
3. вимоги ринку до простежуваності продукції з деревини та належної перевірки;
4. роль комунікації з громадянами.

Середа, 10 вересня 2025 (земля Бранденбург)

Де були:

- Міністерство сільського господарства, довкілля та захисту клімату землі Бранденбург.
- Державне підприємство «Лісове господарство землі Бранденбург».
- Центр лісових компетенцій у місті Еберсвальде (науково-дослідна установа землі Бранденбург).

Що заслухали / обговорили:

1. Політика землі: заборона суцільних рубок, правила доступу громадян, баланс інтересів приватних і державних власників; інструменти просторового планування.
2. Організація державного лісового підприємства: сервіс для приватних власників, показники діяльності, мережа відеоспостереження за пожежами, лісова педагогіка.
3. Науковий і моніторинговий блок: щорічні та періодичні інвентаризації, поєднання наземних вимірювань та дистанційного зондування; прикладні дослідження відновлення та наближеного до природи лісівництва.

Четвер, 11 вересня 2025 (Еберсвальде)

Де були:

- Федеральний науково-дослідний інститут лісів і лісокористування (Інститут ім. Тюнена) та партнерські підрозділи.

Що заслухали / обговорили:

- Підсумки четвертого циклу федеральної статистичної інвентаризації лісів (дані 2012–2022): зміни приросту, запасів і мертвої деревини за породами та землями.
- Роль Інституту ім. Тюнена як національного координатора інвентаризацій і мереж моніторингу, підходи до валідації даних.

- Порушено питання про наявні у суспільстві сумніви, а подекуди й недовіру, щодо достовірності даних національної інвентаризації лісів.
- Також обговорено вартість циклу інвентаризації: орієнтовно 28 млн євро на польові роботи та близько 7 млн євро на оброблення даних; у роботі було задіяно близько 200 польових бригад.

Пропозиції для України (за результатами дня):

- Спланувати подальші цикли національної інвентаризації лісів із кошторисом та етапністю та передбачити джерела фінансування (державний бюджет, міжнародна допомога).
- Сформувати стабільну кадрову й логістичну модель польових робіт, визначивши потрібну кількість бригад.
- Побудувати систему довіри до даних, поєднавши багаторівневий контроль якості (незалежний науковий аудит) із публічними звітами про методики, похибки та результати перевірок.
- Відкрити узагальнені показники та метадані через публічний програмний інтерфейс.
- Узгодити єдині протоколи поєднання наземних вимірювань і даних дистанційного зондування Землі для оцінок на рівні територіальної одиниці запуснути пілот на 2–3 вибраних територіях.

П'ятниця, 12 вересня 2025 (Берлін)

Де були:

- Німецьке лісове товариство та інші професійні об'єднання.
- Платформи деревообробної промисловості та «будівництва з деревини».

Що заслухали / обговорили:

- Роль професійних спільнот у комунікації, підвищенні кваліфікації, розвитку ринку деревини та інновацій;
- можливості для залучення студентів до виробничих практик і стажувань на деревообробних підприємствах;
- пропозиції німецької сторони щодо створення в Україні галузевої деревообробної асоціації за зразком німецької — зі зрозумілою організаційною структурою, чіткими критеріями членства, визначеними ролями і щорічними внесками.

Висновки.

1. Необхідно систематизувати взаємодію з галузевими асоціаціями Європейського Союзу через календар ділових зустрічей і тематичних

заходів, орієнтований на вихід української продукції на ринок Європейського Союзу.

2. Створення в Україні об'єднаної деревообробної асоціації за німецьким зразком може посилити представництво галузі, підвищити стандарти виробництва та полегшити доступ до ринку завдяки єдиному голосу бізнесу.

Пропозиції для України (за результатами дня):

- Запустити програму обмінів і стажувань для студентів і молодих фахівців лісового господарства та деревообробки спільно з німецькими професійними товариствами і підприємствами: підписати меморандуми з університетами та компаніями, визначити наставників, стандарти безпеки та страхування, щорічні квоти і критерії відбору.
- Скласти та підтримувати календар ділових зустрічей з галузевими асоціаціями і торговельними майданчиками Європейського Союзу (виставки, ярмарки, галузеві форуми), з акцентом на розвиток експорту деревини та виробів з деревини; призначити відповідального координатора і встановити показники результативності.
- Ініціювати створення української деревообробної асоціації за зразком німецької: підготувати проєкт статуту, модель членства (категорії учасників, права та обов'язки), органи управління, систему щорічних членських внесків і базові стандарти галузевої етики; провести установчу конференцію за участі бізнесу, науковців і державних органів.